

ISSN:1306-3111
e-Journal of New World Sciences Academy
2009, Volume: 4, Number: 4, Article Number: 1C0104

EDUCATION SCIENCES

Received: February 2009
Accepted: September 2009
Series : 1C
ISSN : 1308-7274
© 2009 www.newwsa.com

Cihad Demirli
Seda Kerimgil
Firat University
cdemirli@firat.edu.tr
Elazig-Turkey

YÜKSEKÖĞRETİMDE EĞİTİM ÖĞRETİMLE İLGİLİ ÖĞRENCİ MEMNUNİYETİ ÖLÇEĞİNİN GELİŞTİRİLMESİ

ÖZET

Bu çalışmanın amacı yükseköğretimde eğitim öğretimle ilgili öğrenci memnuniyetlerini ölçecek bir ölçek geliştirmektir. Ölçeğin geliştirilmesinde yedi aşama belirlenmiştir. Bu aşamalar, alanyazın tarama ve uzman görüşü alarak madde havuzu oluşturma, deneme ölçeğini hazırlama, ölçeği uygulama, faktör analizi ve ölçeğin alt boyutlarının belirlenmesi, faktörler arası korelasyonun bulunması, madde toplam korelasyonlarının bulunması, iç tutarlılığının hesaplanması. Ölçeğin uygulandığı çalışma grubu, Fırat Üniversitesinde öğrenim gören toplam yedi fakülte ve 27 farklı programda öğrenim gören 1156 öğrenciden oluşmaktadır. Yapılan analizler sonucunda 30 madde belirlenmiştir ve ölçeğin KMO değeri 0.94, Bartlett testi 8321.183 ($p<.05$) ve ölçeğin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.92 olarak belirlenmiştir. Faktör analizi sonuçlarına göre Ölçekte dört alt boyut belirlenmiştir. Alt boyutların güvenirlik katsayıları .70 üzerinde belirlenmiştir. Madde toplam korelasyonları 0.32 ile 0.66 arasında değişmiştir. Bu sonuçlar, ölçeğin geçerlik ve güvenirliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Yükseköğretim, Memnuniyet Ölçeği, Öğrenci, Eğitim, Öğretim

DEVELOPING A SCALE OF STUDENT SATISFACTION CONCERNING ABOUT EDUCATION AND INSTRUCTION AT HIGHER EDUCATION

ABSTRACT

The aim of this study was developed a scale to measure a student satisfaction concerning education and instruction at higher education. Seven stages in the development of the scale were determined. These stages, literature scan and creating an item pool by taking expert opinion, trial scale preparation, scale application, factor analysis and Determination of the scale of the sub-dimensions, Finding the correlation among factors, Calculation of internal consistency. Working group of scale applied was composed of 1156 student who studied at 7 faculties and 29 different programs in Firat University. According to results of statistical analysis 30 items were determined. Cronbach Alpha reliability coefficient of the scale was found as 0.92 and KMO value of the scale was 0.94 and the value of Barlett test was 8321,183 ($p<.05$). According to the factor analysis results, four sub-scale dimensions were determined. Reliability coefficient of each sub-scale was found above.70. Total correlation of items changed between 0.32 and 0.66. These results indicate that the scale had validity and reliability.

Keywords: Higher Education, Satisfaction Scale, Student, Education, Instruction

1. GİRİŞ (INTRODUCTION)

"Eğitim, istenmedik insan davranışını istendik yönde değiştirme ya da insana yeni davranışlar kazandırma işinin en verimli nasıl yapılabileceği ile ilgili bütün bilgi, beceri ve uygulamaları kapsayacak bir disipline işaret edecek biçimde kullanılmaktadır" (Ertürk, 1972:9-10). Eğitim büyük oranda açık gibi görünen ama daha çok üstü kapalı bir süreç olarak gerçekleşir. Nasıl düşünülmesi, nasıl hareket edilmesi ve ahlaki davranışın nasıl olması gerektiği konusunda belirli noktalar tasarlanabilir. Ancak insanlar öğrenme faaliyetlerini esas olarak başkalarını gözlemleyerek gerçekleştirir; nelere değer verdiklerini, neleri reddettiklerini, gündelik faaliyetlerini nasıl gerçekleştirdiklerini ve özellikle kimsenin ilgilenmediğini düşündükleri zaman nasıl davrandıklarını gözleyerek öğrenirler (Gardner, 2006:20). Eğitimin değerinin artması, öğrencinin yaşamı ve evreni algılamasında zihninde aksiyonlar oluşturabilmesi ve ona bir bakış açısı kazandırabilmesine bağlıdır (Özden, 2005:5). Eğitim sisteminin temel unsuru insandır.

Hem nesne hem de özne durumunda olan insan her türlü etkinlik ve davranışı istendik yönde değiştirmek üzere düzenler. Unutulmaması gereken, hiçbir insanın diğerinin benzeri olmadığıdır. Her insanın farklı yönlerinin olduğu gibi benzer yönlerini geliştirmek de eğitimin amaçlarındandır (Sönmez, 2004:24-25). Eğitimin amacı, bireye hayatını devam ettirmek için gerekli bilgi, beceri, alışkanlık ve davranışları kazandırmaktır (Tekişik, 1998:1). İnsanlar yaptıkları çalışmalarda kendi ilgileri ve ihtiyaçlarını karşılayabiliyorlarsa bundan mutluluk duyarlar. İlgi ve ihtiyaçlarına ne kadar güçlü cevap verilir ise çalışma ve başarı azmi de o denli güçlü olur. İnsanlar, ilgi ve ihtiyaçlarına cevap verildiği zaman motive olurlar (Kılıçoğlu, 2007:70). Öğrencilerin sınıf içi etkinliklerde ihtiyaç ve beklentilerini karşılayabilmeleri ve yeterli düzeyde güdülenmiş olmaları öğrenme ortamını daha cazip hale getirecek ve öğrenme etkinliklerine öğrenci katılımının daha etkin olmasını sağlayacaktır (Gömleksiz, 2002:277). Üniversiteler birer örgüt olarak, toplumun gereksindiği bir malı, hizmeti ve düşünceyi üretmek için bir araya gelen insanlardan oluşur (Başaran, 2004:17).

Öğrenciye; bilgiye ulaşmayı, bilgiyi üretmeyi öğreten ve kendi alanında uluslararası düzeyde rekabet edebilecek yeteneklere sahip bireyler yetiştirme işi eğitim programları aracılığı ile üniversitelerde gerçekleştirilir (Kalaycı, 2008:167). Örgüt olarak eğitim kurumları da toplumsal yaşamdaki değişimleri toplum için daha iyiye götürme çabasındadır. Bu değişimlerin gerçekleşmesinde eğitimin önemi büyüktür (Numanoğlu, 2000:113). Buna göre örgütler için hedef kitleyle iletişim oldukça önemlidir. Örgüt yönetimlerinin de hedef kitlelerin örgüt etkinliklerinden memnuniyetini tespit etmek ve geliştirmek için büyük çaba gösterdiği aşikardır (Ünlüönen ve Boylu, 2005:1). Kişilerin memnuniyet ve sadakatının sağlanmasının yolu düzenli olarak kişi beklentilerini ölçmek ve kişilerin beklentileri doğrultusunda mevcut durum ve hizmetleri geliştirmektedir (Çatı ve Koçoğlu, 2008). Üniversitelerde verilen eğitim-öğretimin ürün ve öğrencilerin de tüketici olarak algılanması, eğitim-öğretim kalitesini ve öğrenci memnuniyetini olumlu yönde etkileyecektir (Tütüncü ve Doğan, 2003:148-149).

2. ÇALIŞMANIN ÖNEMİ (RESEARCH SIGNIFICANCE)

Çalışmanın amacı, yükseköğretimde eğitim öğretimi ilgili öğrenci memnuniyetlerini ölçecek geçerli ve güvenilir bir ölçek geliştirmektir.

3. YÖNTEM (METHOD)

Çalışmada tarama modeli kullanılmıştır. Bu yöntemle yükseköğretimde eğitim öğretimle ilgili öğrenci memnuniyeti ölçeği geliştirilmiştir. Yedi aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu aşamalar, alanyazın tarama ve uzman görüşü alarak madde havuzu oluşturma, deneme ölçeğini hazırlama, ölçeği uygulama, faktör analizi ve ölçeğin alt boyutlarının belirlenmesi, faktörler arası korelasyonun bulunması, madde toplam korelasyonlarının bulunması, iç tutarlılığının hesaplanması. Çalışmada yer alan veriler istatistik paket programıyla analiz edilmiştir. İstatistiksel veriler, tanımlayıcı ve çıkarımsal istatistiksel olarak kullanılmıştır. Bu nedenle de demografik soruların frekans dağılımlarına çalışmada yer verilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliliğini incelemek için faktör analizi yapılmıştır. Faktör analizi, birbiriyle ilişkili p tane değişkeni bir araya getirerek az sayıda yeni değişkeni ilişkisiz ve kavramsal olarak bulmayı, keşfetmeyi hedefleyen çok değişkenli bir istatistiktir. Ölçekte yer alan bir maddenin bir faktörde yer alıp almaması maddelerin yer aldıkları faktördeki yük değerlerinin yüksek olmasına bağlıdır. Uygulamalarda madde sayısına bağlı olarak bu sınır 0.30'dur (Büyüköztürk, 2008:123-124). Ölçek beşli likert tipindedir. Buna göre; "tamamen katılıyorum (5), katılıyorum (4), kararsızım (3), katılmıyorum (2), hiç katılmıyorum (1)" şeklinde derecelendirilmiştir.

Araştırmanın çalışma grubu Fırat Üniversitesi 2003 -2004 öğretim yılında öğrenim gören Fen Edebiyat, Eğitim, Mühendislik, Teknik Eğitim, İlahiyat, Tıp, Su Ürünleri, Veteriner olmak üzere toplam 7 fakülte'deki 27 farklı programda öğrenim gören son sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Fakültelerde öğrenim gören öğrencilere 1930 adet anket formu dağıtılmıştır. Geri dönen anketler içerisinde 1156 adet anket sağlıklı görülmüştür. Öğrencilerin fakülte ve bölüme göre dağılımları aşağıda verilmiştir.

Çalışma grubunda %27 oranında 314 Fen Edebiyat, %25 oranında 284 Teknik Eğitim, %24 oranında 279 Mühendislik, %12 oranında 136 Veteriner, %4 oranında 50 Tıp, %3 oranında 37 İlahiyat, %3 oranında 33 Eğitim, %2 oranında 23 öğrenci su ürünleri fakültesindedir. Tabloda öğrencilerin fakülte ve bölüm değişkenine göre dağılımları verilmiştir. 1156 öğrencinin %31 oranında 355'i kız öğrenci ve %69 oranında 801'i erkek öğrencidir. Öğrencilerin %75 oranında 865 birinci öğretim, %25 oranında 291 ikinci öğretimdedir. Öğrencilerin yaş değişkenine göre durumları ise %66 oranında 768 öğrenci 22-24 yaş arasında, %20 oranında 235 öğrenci 21 ve altında, %12 oranında 135 öğrenci 25-27 yaş arasında, %2 oranında 18 öğrenci 28 ve üzeri yaş grubundadır.

Tablo 1. Öğrencilerin fakülte ve bölüm değişkenine göre dağılımı
(Table 1. The distribution of students according to faculties
and departments variable)

FAKÜLTELER/BÖLÜMLER	f	%
Fen Edebiyat Fakültesi	314	27
Biyoloji Bölümü	69	6
Coğrafya Bölümü	35	3
Fizik Bölümü	24	2
Kimya Bölümü	54	5
Matematik Bölümü	63	5
Sosyoloji Bölümü	29	2
Türk Dili Bölümü	40	3
Mühendislik Fakültesi	279	24
Bilgisayar Mühendisliği Bölümü	34	3
Çevre Mühendisliği Bölümü	25	2
Elk.-Elt. Mühendisliği Bölümü	63	5
İnşaat Mühendisliği Bölümü	22	2
Jeoloji Mühendisliği Bölümü	40	4
Kimya Mühendisliği Bölümü	26	2
Makine Mühendisliği Bölümü	61	5
Meteoroloji Mühendisliği Bölümü	8	1
Eğitim Fakültesi	33	3
Teknik Eğitim Fakültesi	284	25
Elektronik-Bilgisayar Eğitimi Bölümü	75	7
Elektrik Eğitimi Bölümü	42	4
Makine Eğitimi Bölümü	94	8
Yapı Eğitimi Bölümü	73	6
İlahiyat Fakültesi	37	3
Tıp Fakültesi	50	4
Su Ürünleri Fakültesi	23	2
Veteriner Fakültesi	136	12
Toplam	1156	100

4. BULGULAR (FINDINGS)

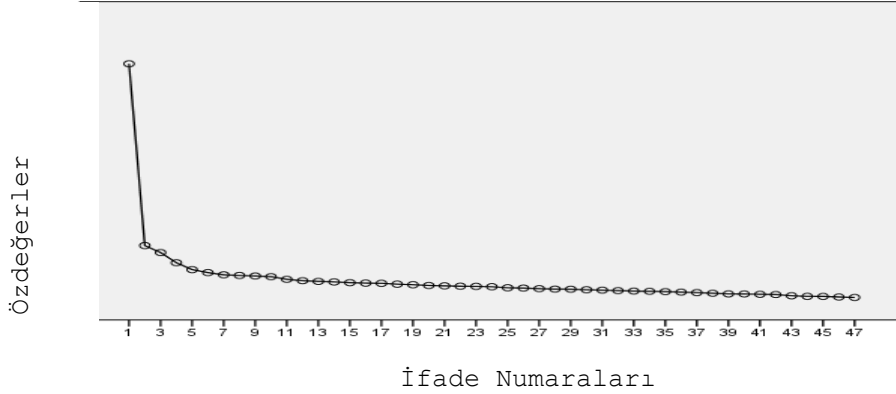
Yükseköğretim öğrenci memnuniyet ölçeği maddeleri gerekli literatür taraması yapılarak bir havuzda toplanmıştır. Bu havuz, toplam 63 maddeden oluşturulmuştur. Uzman görüşleri alındıktan sonra 10 madde elenerek ölçek 53 maddeye düşürülmüştür. Bu maddelerin 4 tanesi öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemeye yöneliktir. Ölçekteki olumsuz ifadeler olumlu ifade olarak ters çevrilmiştir. 49 maddelik ölçeğin 33 maddesi olumlu ve 16 maddesi olumsuzdur. 49 maddelik ölçeğin yapı geçerliliğinin bulunması için yapılan faktör analizi ile ölçeğin kaç boyutlu olduğu da belirlenmiştir. Varimax tekniği kullanılarak yapılan ilk döndürme işlemi sonunda özdeğeri 1'den büyük olan on iki faktör toplanmıştır. Bu on iki faktörün ölçeğe ilişkin açıkladıkları varyans %54'dür. Maddelerle ilgili olarak tanımlanan on iki faktörün ortak varyanslarının ise 0,31 ile 0,68 arasında değiştiği gözlenmektedir. Ölçek maddelerinin Varimax tekniği kullanılarak yapılan ilk döndürme işlemi ve son döndürme işlemi sonundaki maddelerin faktör yükleri Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Yükseköğretimde eğitim öğretimle ilgili öğrenci memnuniyeti ölçeği faktör yükleri
(Table 2. Factors load of the scale of student satisfaction concerning education and instruction at higher education)

M. No	Fktr1	Fktr2	Fktr3	Fktr4	Döndürme Sonrası Yük Değeri			
					Fktr1	Fktr2	Fktr3	Fktr4
44	0,44				0,74			
47	0,61				0,51			
52	0,62				0,60			
60	0,54				0,45			
62	0,56				0,57			
63	0,52				0,44			
71	0,52				0,54			
73	0,59				0,54			
35		0,51				0,53		
37		0,61				0,61		
38		0,71				0,71		
39		0,64				0,65		
42		0,50				0,52		
48		0,52				0,55		
49		0,70				0,70		
65			0,57				0,58	
66			0,58				0,59	
67			0,53				0,56	
68			0,47				0,55	
69			0,50				0,37	
70			0,61				0,62	
31				0,34				0,44
33				0,39				0,43
40				0,62				0,63
46				0,55				0,56
53				0,47				0,48
55				0,54				0,51
59				0,36				0,36
74				0,53				0,55
75				0,54				0,53

İlk hazırlanan 49 maddelik ölçeğe ilişkin analiz sonuçlarına göre KMO değeri 0,91, Bartlett testi 10577,29 ve ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,86 olarak bulunmuştur. Faktör yükü 0.30 ve üzeri olan maddeler işleme alınmıştır. İlk döndürme sonucundan aynı anda iki faktörde yer aldığı belirlenen iki madde elenmiştir. Bunun sonucunda 47 maddelik ölçeğe ilişkin analiz sonuçlarına göre KMO değeri 0,91, Bartlett testi 10333,965 ve ölçeğin Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı 0,87 olarak bulunmuştur. Ancak belirlenen on bir faktörün beklenenden çok çıkması nedeniyle, bu sayının azaltılıp azaltılmayacağı yoklanılmıştır. Cattell'in "scree" sınaması yapılmış ve aşağıdaki grafik elde edilmiştir.

Şekil 1. Özdeğerlerin dağılımı
(Figure 1. Scree plot)

Scree grafiğinde de görüldüğü üzere grafik eğrisinin hızlı düşüş gösterdiği en son dördüncü faktörün olduğu noktadır. Dördüncü faktörden sonra kırılmaların az olduğu paralel gittiği gözlenmektedir. Bu dört faktör, araştırmacılar tarafından belirlenmiştir. Oluşturulan dört faktöründe kendi içindeki cronbach Alpha güvenilirliğine ve maddelerin toplam korelasyon katsayılarına bakılarak ölçekteki 18 madde elenmiştir. Oluşturulan dört faktörlü 30 maddelik ölçeğe ilişkin analiz sonuçlarına göre KMO değeri 0,94, Bartlett testi 8321,183 ve ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,92 olarak bulunmuştur. Elenen on sekiz maddenin sonunda ölçekte 30 madde ve dört faktör bulunmaktadır. Ölçekte bulunan faktörlerin isimlendirilmesi ve alt boyutlara ilişkin güvenilirlik katsayıları ve madde toplam korelasyonları aşağıda Tablo 3'de verilmiştir.

İlk faktör 8 değişken ile ifade edilmektedir. Bu faktörün altında bulunan değişkenler, derslerin yürütülmesi ve değerlendirilmesi şeklinde isimlendirilmiştir. Derslerin işlenişi, sınavlar ve sınavların değerlendirilmesi, yer almaktadır. İkinci faktör yedi değişken ile ifade edilmektedir. Bu faktörün altında bulunan değişkenler, öğretim elemanlarının davranışları ve öğrenciye karşı tutumları akademik ve idari personel ile iletişim isimlendirilmiştir. Üçüncü faktör altı değişken ile ifade edilmektedir. Bu faktörün altında bulunan değişkenler, araç ve gereçler, laboratuvar yönetimi, laboratuvardaki donanım ve ekipman yeterliliği araç-gereç, laboratuvar olarak isimlendirilmiştir. Dördüncü faktör altında oryantasyon hizmetleri, bölüm tercihi ve bölümün mevcut öğretim programlarının sosyal hayata ve bireysel öğrenmeye katkısı aidiyet ve rehberlik olarak isimlendirilmiştir. Ölçekteki her bir maddenin benzer özellikleri ölçtüğünü bulmak için madde toplam korelasyonlarına bakılmıştır. Büyüköztürk (2008)'e göre madde toplam korelasyonu .30 ve üstü olan maddelerin bireyleri ayırt ettiği ve .20 -.30 arası ise gerekli görüldüğünde ölçeğe alınabilir madde 20 buna göre ölçeğe alınmıştır. Ölçeğin genelinin madde toplam korelasyon dağılımı madde 20 (0.24)'in haricinde 0.32 ile 0.66 arasında değiştiği gözlenmiştir. Tablo3'deki bulgulara göre ölçekteki maddelerin madde toplam korelasyonları her bir faktörün kendi içindeki korelasyonları dikkate alınarak 0.34 ile 0.68 arasında değiştiği görülmüştür. Ölçeğin tümündeki madde toplam korelasyonları ise Faktörlerin kendi arasındaki ve tüm ölçekle olan ilişkilerini belirlemek içinde korelasyonlarına

bakılmıştır. Faktörler arası korelasyon sonuçları tablo 4'de verilmiştir.

Tablo 3. Yükseköğretimde eğitim öğretimle ilgili öğrenci memnuniyeti ölçeği maddeleri alt boyutları ve madde toplam korelasyonları
(Table 3.Sub-dimensions and total correlation of items of the scale of student satisfaction concerning education and instruction at higher education)

M.No	Yükseköğretimde eğitim öğretimle ilgili öğrenci memnuniyeti ölçeği	MaddeT op. r.	MaddeT op. F.içi
Faktör1: Derslerin Yürütülmesi ve Değerlendirilmesi			
44	Genelde etkin bir şekilde derslere katılma fırsatı verilmektedir.	0.37	,34
47	Derslerde yeteneklerimi ortaya çıkaracak çalışmalara fırsat verilmektedir.	0.56	,46
52	Öğretim elemanlarıyla ve yönetimle yapılan görüşmelerde kendimi rahat hissetmekteyim.	0.56	,45
60	Dersler yürütülürken dersin içeriğine uygun yöntemler, teknikler ve materyaller kullanılmaktadır.	0.50	,46
62	Derslerimizi yürüten öğretim elemanları alanlarında yeterli bilgi birikimine ve deneyime sahiptir.	0.51	,48
63	Dersler güncel sorunları çözmeye dönüktür.	0.49	,45
71	Sınavlar uygun yöntem ve tekniklere göre hazırlanmaktadır.	0.48	,47
73	Başarım objektif bir biçimde değerlendirilmektedir.	0.54	,49
Faktör2: Akademik ve İdari Personel ile İletişim			
35	Akademik ve idari personel bana yetişkin bir insana davranır gibi davranmaktadır.	0.47	,51
37	Öğretim elemanlarıyla düşüncelerimi aynı görüşte olmasak ta açıkça paylaşabilmekteyim.	0.56	,62
38	Akademik ve idari personelin benim yanımda oldukları hissedilmektedir.	0.66	,70
39	Öğretim elemanları herhangi bir konuda bana olabildiğince adil davranmaktadırlar.	0.60	,61
42	Öğretim ortamı zorlayıcı ve sıkıcı bir ortamdan ziyade, rahat ve zevklidir.	0.47	,45
48	Bölümümüzle aramızda 'BİZ' ruhu vardır.	0.49	,50
49	Öğretim elemanları-öğrenci-yönetim arasında işbirlikli çalışma ortamı vardır.	0.65	,68
Faktör3: Araç-Gereç, Laboratuvar			
65	İhtiyaç duyulduğunda araç-gereçlere ve materyallere rahatlıkla ulaşabilmekteyim.	0.53	,62
66	Araç-gereçleri ve materyalleri etkin bir biçimde kullanabilmek için gerekli yardımlar yapılmaktadır.	0.54	,60
67	Laboratuvar/atölyelerin sayısı etkin yararlanılabilecek şekildedir.	0.52	,67
68	Laboratuvar/atölyelerin fiziki yapısı ve düzenlenme biçimi etkin yararlanılabilecek şekildedir.	0.47	,63
69	Laboratuvar/atölyelerdeki donanım ve ekipmanlar yeterli değildir.	0.24	,30
70	Laboratuvar/atölyelerden ders dışında da etkili bir şekilde yararlanabilmekteyim.	0.57	,57
Faktör4: Aidiyet ve Rehberlik			
31	İstediğim meslekle ilgili bir bölümde öğrenim görmekteyim.	0.32	,34
33	Mesleğimle ilgili becerileri ve yeterlilikleri kazandığımı düşünmekteyim.	0.37	,40
40	Bölümümde kendimi huzurlu hissetmekteyim.	0.58	,47
46	Bölümde eleştiri ve kritik yapma imkânı tanınmaktadır.	0.51	,42
53	Bölümle ilişkilerde ilgi, ihtiyaç, kişisel gelişim ve bireysel farklılıklar dikkate alınmaktadır.	0.43	,35
55	Öğrenimim sırasında çeşitli (ders, alan seçimi gibi) konularda yapılan yönlendirmeler yeterlidir.	0.47	,38
59	Okula ilk kayıтта verilen tanıtım (oryantasyon) hizmeti yeterlidir.	0.33	,33
74	Öğretim programlarında bireysel öğrenme dikkate alınmaktadır.	0.50	,44
75	Öğretim programları mesleki bilgilerin yanında sosyal hayata da hazırlamaya yöneliktir.	0.48	,43

Tablo 4. Ölçekte bulunan faktörler arası korelasyon katsayıları
(Table 4. Correlation coefficients among the scale factors)

Faktör (N=1156)	Faktör 1	Faktör 2	Faktör 3	Faktör 4	Toplam
Faktör 1	1				
Faktör 2	0,65*	1			
Faktör 3	0,52*	0,40*	1		
Faktör 4	0,75*	0,65*	0,49*	1	
Toplam Ölçek	0,90*	0,81*	0,71*	0,89*	1

*p<0.01

Açıklanan varyansın, değişkenlerden birinde gözlenen değişikliğin ne kadarını diğer değişkenin açıkladığını yorumlamada korelasyon katsayısı kullanılır. 0.70-0.30 arasındaki korelasyon değeri orta düzeyde bir ilişki olduğunu ve 0.70-1.00 arasında yüksek korelasyon değeri tanımlar (Büyüköztürk, 2008:32; Kalaycı, 2008:117). Yükseköğretimde eğitim öğretimle ilgili öğrenci memnuniyeti ölçeğinin faktörler arasındaki korelasyonları, 1156 öğrenci tarafından verilen cevaplara göre analiz edilmiştir. En yüksek korelasyon faktör 1 (derslerin yürütülmesi ve değerlendirilmesi) ve faktör4 (aidiyet ve rehberlik) arasında bulunan 0,75'lik bir ilişki bulunmuştur. En düşük korelasyon ise faktör2 (akademik ve idari personel ile iletişim) ve faktör3 (araç-gereç, laboratuvar) arasındaki 0,40'lık bir ilişkidir. Bu iki faktör arasındaki ilişkide orta düzeyde çıkmıştır. Ölçeğin faktörleri arasındaki korelasyonun 0.01 düzeyinde pozitif yönde manidar olduğu görülmüştür. Ölçek faktörleri arasında yüksek ve orta düzeyde bir ilişki vardır. Buna göre ölçekteki faktörlerin birbirleri ile ve ölçeğin tümüyle ilişkili olduğu sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 5. Ölçeğin alt boyutlarının cronbach alfa güvenilirlik katsayıları
(Table 5. The cronbach alpha reliability coefficients of sub-dimensions of the scale)

Alt Boyutları (faktörleri)	Madde No	Güvenirlik Katsayısı
Faktör1	44, 47, 52, 60, 62, 63, 71, 73	.75
Faktör2	35, 37, 38, 39, 42, 48, 49	.83
Faktör3	65, 66, 67, 68, 69, 70	.80
Faktör	31, 33, 40, 46, 53, 55, 59, 74, 75	.72

Tablo 5'deki bulgulara göre ölçeğe ait alt boyutların Cronbach Alfa güvenilirlik katsayılarının .70 ve .80 arasında değiştiği bulunmuştur. Ölçeğin güvenilirlik katsayısının .70 ve daha yüksek olması ölçeğin genel olarak yeterli görülmesinin bir gereğidir (Büyüköztürk, 2008: 171). Bu bulgulardan yola çıkılarak ölçeğin tümünün yanı sıra ölçeğin her bir alt boyutunun da güvenilir olduğu görülmektedir.

5. SONUÇ (CONCLUSIONS)

Bu çalışmada yükseköğretimde eğitim öğretimle ilgili öğrenci memnuniyetlerini ölçmek için bir ölçek geliştirilmiştir. Bu ölçek yedi aşamada gerçekleştirilmiştir. Bu aşamalar, alanyazın tarama ve uzman görüşü alarak madde havuzu oluşturma, deneme ölçeğini hazırlama, ölçeği uygulama, faktör analizi ve ölçeğin alt boyutlarının belirlenmesi, faktörler arası korelasyonun bulunması, madde toplam korelasyonlarının bulunması, iç tutarlılığının hesaplanması. İlgili alanyazın ve öğrenci görüşleri alınarak 63 maddelik bir madde havuzu oluşturulmuştur. Bu maddelerin dördü demografik özellikleri ölçmeye

yönelik olup 59 maddesi ise beşli likert tipi ölçek olarak hazırlanmıştır. Uzman görüşlerine başvurulduktan sonra maddelerin on tanesi ortak kararlarla çıkarılmıştır. Ölçek madde sayısı 49 maddeye düşürülmüştür. Bu 49 maddenin ölçek analiz işlemleri için 1156 öğrenciye ölçek uygulanmıştır. Ölçeğin, ilk döndürme işlemi sonunda özdeğeri 1'den büyük olan on iki faktörü ortaya çıkmıştır. Ölçeğe ilişkin açıkladıkları varyans %54'dür. İlk hazırlanan 49 maddelik ölçeğe ilişkin analiz sonuçlarına göre KMO değeri 0,91, Bartlett testi 10577,29 ve ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,86 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar ölçeğin bütün olarak güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir. İlk döndürme sonucundan aynı anda iki faktörde yer aldığı belirlenen iki madde elenmiştir. Bunun sonucunda 47 maddelik ölçeğe ilişkin analiz sonuçlarına göre KMO değeri 0,91, Bartlett testi 10333,965 ve ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,87 olarak bulunmuştur. Faktörlerin sayısının beklenenden çok çıkması nedeniyle Cattell'in "scree" sınaması yapılmıştır. Scree grafik eğrisine göre en son dördüncü noktadan sonra bir düşüş gözlenmemiştir. Bu dört faktör, araştırmacılar tarafından belirlenmiştir. Oluşturulan dört faktöründe kendi içindeki Cronbach Alfa güvenilirliğine ve maddelerin toplam korelasyon katsayılarına bakılarak ölçekteki 18 madde elenmiştir. Oluşturulan dört faktörlü 30 maddelik ölçeğe ilişkin analiz sonuçlarına göre KMO değeri 0,94, Bartlett testi 8321,183 ve ölçeğin Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı 0,92 olarak bulunmuştur. Ölçeğin genelinin madde toplam korelasyon dağılımı madde 20 (0.24)'in haricinde 0.32 ile 0.66 arasında değiştiği gözlenmiştir. Ölçekteki maddelerin madde toplam korelasyonları her bir faktörün kendi içindeki korelasyonları dikkate alınarak 0.34 ile 0.68 arasında değiştiği görülmüştür. Ölçeğe ait alt boyutların Cronbach Alpha güvenilirlik katsayılarının .70 ve .80 arasında değiştiği bu bulgulara dayanarak alt boyutların .70'den yüksek çıkması ölçeğin alt boyutları açısından da güvenilir olduğunu göstermektedir. Bu sonuçlar ölçeğin bütün ve alt boyutlar olarak geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu göstermektedir.

KAYNAKLAR (REFERENCES)

- Başaran, İ.E., (2004). Yönetimde İnsan İlişkileri. Ankara: Nobel Yay.
- Büyükoztürk, Ş., (2008). Sosyal Bilimler için Veri Analizi El Kitabı. Ankara: Pegema Yay.
- Çatı, K. ve Koçoğlu, C.M., (2008). Müşteri Sadakati İle Müşteri Tatmini Arasındaki İlişkiyi Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:19, ss:167-188.
- Ertürk, S., (1972). Eğitimde Program Geliştirme. Ankara: Yelkentepe Yay.
- Gardner, H., (2006). Eğitilmiş Akıl. (Çev.Ö. Akbaş). İstanbul: Morpa Yay.
- Gömleksiz, M.N., (2002). Modüler Öğretime İlişkin Bir Tutum Ölçeğinin Geçerlik ve Güvenirliği. Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt:12, Sayı:2, ss:275-285.
- Kalaycı, N., (2008). Yükseköğretimde Uygulanan Toplam Kalite Yönetimi Sürecinde Gözardı Edilen Unsurlardan "Tky Merkezi" Ve "Eğitim Programları. Türk Eğitim Bilimleri Dergisi. Cilt:6, Sayı:2, ss:163-188.
- Kalaycı, Ş., (2008). SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. Ankara: Asil Yay.

- Kılıçoğlu, M., (2007). Aktif Öğrenme İçin Etkili Öğretmen. İstanbul: Morpa Yay.
- Numanoğlu, G., (2000). Eğitimde Toplam Kalite Yönetimi. Cilt:34, Sayı:1, ss:113-123.
- Özden, Y., (2005). Öğrenme ve Öğretme. Ankara: Pegema Yay.
- Sönmez, V., (2004). Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı. Ankara: Anı Yay.
- Tekişik, H.H., (1998). Eğitim ve Araştırma. Çağdaş Eğitim, Cilt:248, ss:1-3.
- Tütüncü, Ö. ve Doğan, Ö.İ., (2003). Müşteri Tatmini Kapsamında Öğrenci Memnuniyetinin Ölçülmesi ve Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uygulaması, Cilt:5, Sayı:4, ss:130-151.
- Ünlüönen, K. ve Boylu, Y., (2005). Anadolu Otelcilik Ve Turizm Meslek Liselerinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Beklenti Ve Algılamalarındaki Değişimin Karşılaştırılması (2000-2001 ve 2003-2004 Öğretim Yılları), Cilt:33, Sayı:166.

YÜKSEKÖĞRETİMDE EĞİTİM ÖĞRETİMİLE İLGİLİ ÖĞRENCİ MEMNUNİYETİ ÖLÇEĞİ

Sevgili öğrencimiz,
Bu anket, kişisel durum ve öğrenim gördüğünüz eğitim-öğretim ortamı ile ilgili mevcut durumun ve bazı sorunların belirlenmesine yönelik bir çalışmadır. Katkılarınızdan dolayı teşekkür ederiz...

AÇIKLAMA: Öğrenim gördüğünüz bölümü, ilgili bölümün sağındaki kutucuğa 'X' koyarak belirtiniz.

FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ			MÜHENDİSLİK FAKÜLTESİ		
Biyoloji B.		Matematik B.	Bilgi. M. B.		Jeoloji M. B.
Coğrafya B.		Sosyoloji B.	Çevre M. B.		Kimya M. B.
Fizik B.		Tarih B.	Elk.-Elt. M. B.		Makine M. B.
Kimya B.		Türk Dili B.	İnşaat M. B.		Metalürji M. B.
EĞİTİM FAKÜLTESİ			TEKNİK EĞİTİM FAKÜLTESİ		
İlköğretim		Bil.Öğr.Tek.Eğt	Eğit. Bil. B.		Metal Eğt. B.
Eğitim Bil. B.		Türkçe Eğit. B.	Elt. Bil. Eğt. B.		Makine Eğt. B.
			Elektrik Eğt. B.		Yapı Eğt. B.
İLAHİYAT FAKÜLTESİ			BEDEN EĞİTİMİ ve SPOR YÜKSEKOKULU		
İLETİŞİM FAKÜLTESİ			SAĞLIK YÜKSEK OKULU		
TIP FAKÜLTESİ			SAĞLIK HİZMETLERİ M.Y.O.		
SU ÜRÜNLERİ FAKÜLTESİ			SOSYAL BİLİMLER M.Y.O.		
VETERİNER FAKÜLTESİ			TEKNİK BİLİMLER M.Y.O.		

AÇIKLAMA: Aşağıdaki sorulara vereceğiniz cevapları ilgili kutucuğun içini doldurarak belirtiniz.

01. Cinsiyetiniz?	Kız	Erkek				
02. Yaşınız?	18 ve altı	19-21	22-24	25-27	28-üzeri	

AÇIKLAMA: Aşağıdaki eğitim-öğretim ile ilgili ifadeler hakkındaki görüşlerinizi, ifadenin sağındaki uygun kutucuğa 'X' koyarak belirtiniz.	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1. Genelde etkin bir şekilde derslere katılma fırsatı verilmektedir.					
2. Derslerde yeteneklerimi ortaya çıkaracak çalışmalara fırsat verilmektedir.					
3. Öğretim elemanlarıyla ve yönetimle yapılan görüşmelerde kendimi rahat hissetmekteyim.					
4. Dersler yürütülürken dersin içeriğine uygun yöntemler, teknikler ve materyaller kullanılmaktadır.					
5. Derslerimizi yürüten öğretim elemanları alanlarında yeterli bilgi birikimine ve deneyime sahiptir.					

6. Dersler güncel sorunları çözmeye dönüktür.					
	Tamamen Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
AÇIKLAMA: Aşağıdaki eğitim-öğretim ile ilgili ifadeler hakkındaki görüşlerinizi, ifadenin sağındaki uygun kutucuğa 'X' koyarak belirtiniz.					
7. Sınavlar uygun yöntem ve tekniklere göre hazırlanmaktadır.					
8. Başarım objektif bir biçimde değerlendirilmektedir.					
9. Akademik ve idari personel bana yetişkin bir insana davranır gibi davranmaktadır.					
10. Öğretim elemanlarıyla düşüncelerimi aynı görüşte olmasak ta açıkça paylaşabilmekteyim.					
11. Akademik ve idari personelin benim yanımda oldukları hissedilmektedir.					
12. Öğretim elemanları herhangi bir konuda bana olabildiğince adil davranmaktadırlar.					
13. Öğretim ortamı zorlayıcı ve sıkıcı bir ortamdan ziyade, rahat ve zevklidir.					
14. Bölümümüzle aramızda 'BİZ' ruhu vardır.					
15. Öğretim elemanları-öğrenci-yönetim arasında işbirlikli çalışma ortamı vardır.					
16. İhtiyaç duyulduğunda araç-gereçlere ve materyallere rahatlıkla ulaşabilmekteyim.					
17. Araç-gereçleri ve materyalleri etkin bir biçimde kullanabilmek için gerekli yardımlar yapılmaktadır.					
18. Laboratuvar/atölyelerin sayısı etkin yararlanılabilecek şekildedir.					
19. Laboratuvar/atölyelerin fiziki yapısı ve düzenlenme biçimi etkin yararlanılabilecek şekildedir.					
20. Laboratuvar/atölyelerdeki donanım ve ekipmanlar yeterli değildir.					
21. Laboratuvar/atölyelerden ders dışında da etkili bir şekilde yararlanabilmekteyim.					
22. İstedğim meslekle ilgili bir bölümde öğrenim görmekteyim.					
23. Mesleğimle ilgili becerileri ve yeterlilikleri kazandığımı düşünmekteyim.					
24. Bölümümde kendimi huzurlu hissetmekteyim.					
25. Beleştiri ve kritik yapma imkânı tanınmaktadır.					
26. Bölümle ilişkilerde ilgi, ihtiyaç, kişisel gelişim ve bireysel farklılıklar dikkate alınmaktadır.					
27. Öğrenimim sırasında çeşitli (ders, alan seçimi gibi) konularda yapılan yönlendirmeler yeterlidir.					
28. Okula ilk kayıta verilen tanıtım (oryantasyon) hizmeti yeterlidir.					
29. Öğretim programlarında bireysel öğrenme dikkate alınmaktadır.					
30. Öğretim programları mesleki bilgilerin yanında sosyal hayata da hazırlamaya yöneliktir.					